№ 1—2. Kwiecień 1930 r.

NOWE ZASADY KANARCZARSTWA

Pismo broszurkowe w 5-cju zeszytach rocznie, wychodzące co 2 miesiące z przerwą wakacyjną.

CENA PRENUMERATY:

2 zł. 50 gr. rocznie jednorazowo lub ratami 2-ch miesięcznemi; dla zrzeszonych (towarzystwa, szkoły, bibljoteki i t.p.) — od 10 egz. po 2 zł. egzemplarz wraz z przesyłką. —

Adres Redakcji i Administracji: **Sosnowiec, ul. Rysia 1.**

Redaktor odp. i wydawca: **A. Marcinkowski.**

Druk. „Expres Zagłębia", Sosnowiec, ul. Teatralna 1.

Wszyscy hodowcy i miłośnicy ptactwa klatkowego, zwłaszcza zainteresowani w rozwoju kanarczarstwa polskiego, proszeni są o zgłoszenie do Redakcji opinji konkursowej co do przemianowania naszego jedynego na całe Zagłębie towarzystwa pod nazwą: Tow. Hodowli Kanarków Sosnowca i Okolic na towarzystwo powiatowe z Kołami w różnych miastach i miejscowościach powiatu Będzińskiego z jednym wspólnym Zarządem.

Zebrania 2-ch miesięczne tego towarzystwa odbywałyby się kolejnie w każdym Kole, poczynając od centrali, niezależnie od zebrań Kół.

Od Redakcji.

Na wstępie Redakcja uzasadnia potrzebę pisma, będącego, nowym, drogowskazem, racjonalnie i naukowo uświadamiającego o zadaniach rzesze hodowców kanarków i miłośników ptactwa, dążącego do racjonalnej hodowli i materjalnej z niej korzyści.

Przemówienie to obszernie uzasadnia konieczność obalenia dawnego, zestarzałego i zmurszałego już sposobu żywienia, pielęgnowania i hodowania kanarków, —wreszcie wskazuje brak zdrowotności przychówku w czasach dawnych i obecnych, co obniża wszystkie cechy i zalety kanarka polskiego, przewyższającego dobrocią zagraniczne kanarki.

Dzieje kanarczarstwa polskiego.

Pierwsze podwaliny w dziedzinie kanarczarstwa na Zagłębie Dąbrowskie położyło Tow. Hod. Kan. Sosnowca i Okolic z siedzibą w Sosnowcu, założone w 1927 roku przez formalnych organizatorów: A. Marcinkowskiego, W. Magierę i S. Rezenau, pozatem czynny i wybitny udział w założeniu lub podtrzymywaniu Tow. brali i biorą Zygmunt Różański, obecny prezes z Sosnowca, Stefan Dyssy, zastępca, Roman Kubik, radny — obaj z Czeladzi, Fr. Paliga, W. Masłow i in. z Sosnowca, oraz Augustyn Kunert z Katowic i wielu innych.

Tow. to żywotnie kieruje akcją racjonalnego kanarczarstwa, dążąc wytrwale do jego rozwoju, urządza wystawy.

Tą też akcją nader obszernie, z zamiłowaniem i przejęciem zajmuje się Centralny Związek w Poznaniu, jednoczący w sobie towarzystwa całego kraju i należący do międzynarodowego Związku w Hadze.

Hodowcy polscy jakby przebudzeni ze snu zrzeszają się w towarzystwa i okazują szczere chęci ulepszenia ras i śpiewu kanarka, znajdującego popyt i licznych amatorów. Kanarek bowiem wzbudza wśród licznych rzesz ludności wielkie zainteresowanie, hodowla przeto winna być popłatną dla tych, którzy się nie zrażają jej trudnościami.

Wielkie też ożywienie i dążenie do podniesienia poziomu kanarka polskiego powstało wśród istniejących towarzystw na Śląsku i innych dzielnicach kraju polskiego.

Okres życia kanarka.

Kanarek domowy żyje 10 — 15 i do 30 lat, dziki średnio 5 lat. Krzyżowania wpływają na przedłużenie życia.

O hodowli i hodowcach kanarków.

Proceder ten jest trudny i amatorzy-nowicjusze prędko porzucają go. Trudności spiętrzają się z braku specjalizacji.

Hodowca wzorowy stara się wszystko poznać, przestudjować, czyta pisma fachowe, laik zaś niczem się nie interesuje chcąc, by pieczone gołąbki szły same do gąbki.

Zarozumiali i zamknięci w sobie hodowcy nic nie tworzą, nie idą za postępem, kopę lat przewracają skibę, za skibą, czem dają innym zły przykład i zgorszenie, oraz są trutniami naszej znojnej pracy — pasorzytami.

KLATKA.

Zalecana wielkość klatki: 60 do 80 cm. dług., 30 szer. i 30 do 40 wys., względnie 45 cm. dł., 25 do 30 szer. i 30 wys. Rzeźby, przystawki, ganki powodują osiadanie kurzu oraz sprzyjają rozmnażaniu się rozmaitych pasorzytów.

Złemi i szkodliwemi są klatki miedziane, okrągłe, za wąskie i za niskie, rzeźbione i z prątkami drewnianemi (nie widne), wreszcie świeżo pomalowane i polakierowane.

Klimat pokojowy.

Najlepsza stała temperatura bez zadymień. Młode kanarki wymagają najmniej 18 st. ciepła R., starsze od 14 st.

PIELĘGNACJA.

Wyfruwanie sprzyja zdrowiu. Szkodliwem jest wieszanie klatek za wysoko pod sufitem, blisko okna lub pieca i w miejscach przeciągu. Potępia się wynoszenie klatki z kanarkiem niezahartowanym w otwarte okno lub na balkon; kąpiel słoneczna w oknie zamkniętym — pożądana. Potępić wypada szkółki-ciemnice i małe klatki dla śpiewaków!

Do pielęgnacji należy również regularne pojenie miękką wodą. Kąpiel daje się po napaleniu i ogrzaniu pokoju. Najważniejszym warunkiem pielęgnacji jest odosobnienie samców od samic do dalszych ubikacyj.

Żywienie śpiewaka.

Tu zrobiono wstęp, że kwestja żywienia kanarków nie przestanie być aktualną, wyliczono sposoby dotychczasowego żywienia z uwagami, oraz zanalizowano poszczególne działania nasion i zieleniny.

Z pięciu wykazanych sposobów żywienia zostało wyróżnione: — żywienie dosyta mieszanką bez konopi, a co 2-gi lub 3-ci dzień konopie do syta, co ma być dobrem dla starszych kanarków.

Niektóre uwagi o żywieniu i złe skutki nieprawidłowego żywienia.

Artykuł ten zwraca uwagę na mniejsze szkodliwości z nadmiaru pokarmów, a większe — z niedostatku, pozatem na żywienie indywidualne.

Pokarm zły, nieodpowiedni lub stała djeta urabiają przechodzące na potomstwo szkodliwości, obniżając cechy i zalety kanarków, — żywienie szablonowe nieodpowiednie. Najwięcej szkodzi wydzielanie paszy, oraz pasza zła, nieodpowiadająca organizmowi. Dobry pokarm powoduje zadowolenie i chęć do śpiewu — zły tę cechę ogranicza — tamuje. Źle żywione, lub na djecie utrzymywane kanarki są mniej wartościowe do lęgów, szkłonne do chorób.

Racjonalne żywienie śpiewaka.

Sposób żywienia nabytego kanarka nie może daleko odbiegać od pożywienia, do którego on był przyzwyczajony. Przyzwyczajenie do innej paszy winno być uzależnione od indywidualności organizmu.

Kanarkowi wychowanemu na wszystkich gatunkach ziarn (i konopiach) daje się do syta to wszystko do 5—6 m-cy życia, podciągniętym dłużej, poczem zmienia się paszę całkowicie lub przez dodatki innych, nie spożywanych dotąd ziarn, wracając co pewien czas do paszy poprzedniej; konopie od grudnia do czasu lągów, a latem co pewien czas odjąć.

Kanarkom otyłym od 4—6 m-ca, a pódciągniętym od 9-go m-ca życia daje się łakocie regularnie co 2 lub 3 dzień. Zielenina młodym szkodzi. Piasek, ziemia, ossa, sepja i kąpiel są nieodzowne.

Stare kanarki żywi się stałą paszą, zmienianą przez dodawanie ziarn nie spożywanych i odejmowanie konopi, jak była mowa na wstępie artykułu.

Owsik daje się podczas pierzenia i lęgów, proso jesienią do połowy zimy, nasiona łąkowe i polne — zimą. Łakocie i kąpiel mają duże znaczenie dla kanarków otyłych lub skłonnych do otyłości, jak również wyfruwanie, dostatek ziemi, piasku, wapna.

CHOROBY.

Wszy czyli kleszcze. Pomagają najlepiej proszki, chociaż nie zawodzi częste czyszczenie i zmywanie klatki gorącą wodą.

Zapalenie. Pomaga djeta z nasionami polnemi i łąkowemi, odjęcie konopi i owsiku.

Wzdęcie, chudość lub otyłość. Dbać o dobroć paszy, otyłym odjąć konopie, lub zmienić paszę stałą. Chudym dać wszystko. Przegotowane gwoździe wbić w jabłko, za 24 godzin dawać po kawałku. Wyfruwanie, słońce, kąpiel.

Nabrzmienie kupra oraz krostka na ogonie. Kąpiel pod dostatkiem.

Nerwowość i epilepsja. Objawy: lęk, spadanie z grządki i trzepanie, gwałtowne latanie i t. p. Zabiegi: spokój, przysłonięcie klatki białą firanką. Jeżeli chore kanarki znoszą inne kolory, a w takim razie nie są zbyt wyczerpane, dobra jest czerwona bibuła.

Zatwardzenie: Zielenina, bułka z mlekiem.

Rozwolnienie: Djeta, mak biały.

Chrypki: Ciepło równe, lekka herbata koprowa, jabłko, figi, (naprzemian).

Trzaskanie dziobkiem w nocy. Odjąć kanar, nie zesuszać paszy.

Wypadanie piórek (z zimna i przeciągów): Ciepło, kąpiel słoneczna w zamkniętym oknie. Nie wynosić w okno otwarte.

Gruźlica: Dostatek pokarmów, piasek z wapnem, ziemia, słońce.

Przysmaki szkodliwe: Chleb dla młodych, mąka żytnia, mięso.

PASZA.

Zła pasza bywa zaporą w kanarczarstwie. Poślady ziarn, oraz ziarna stęchłe lub źle przechowywane do użytku nie zdatne. Rzepak bez przewiewu zawiera gorycz. Należy bojkotować złe towary i uświadamiać się o ich dobroci.

O żywieniu młodych rzepakiem.

Żywienie samym rzepakiem rozdelikatnia organizm. Rzepak przegotowany lub przepłukany w gorącej wodzie jest pokarmem nie naturalnem i szkodzącym zdrowiu, z racji utraty uodporniających organizm składników (witaminów).

Ponieważ ilość próbnych zeszytów okazała się dla 7 agentów nie wystarczającą daliśmy dla oszczędności i z braku specjalnej na ten cel gotówki streszczenie zeszytu w numerze drugim. Poza tem streszczenia nie będą powtarzane,

Prosimy o liczne zapisy na prenumeratę roczną, co da nam możność powiększyć treść i objętość pisma. Uczyniliśmy krok naprzód, zniżając cenę. — REDAKCJA

Wicie gniazd.

Dając kanarzycom gotowe ze sztucznem wyścielaniem gniazdka pozbawiamy je zadośćuczynienia wrodzonemu instynktowi samodzielnego wicia gniazd, który to instynkt nie zatraca się, choć jest już od setek lat tłumiony. Ponadto przez te gotowe gniazdka hodowca traci cenny materjał obserwacji sposobów pracy i budowy gniazd przez same samiczki względnie pary, po gniazdku bowiem od początku aż do końca jego budowy poznaje się jakość dobroci samiczki: gniazdko wróży o jakości przyszłych jajek, oraz potomstwa, gniazdko nadaje się do badań naukowych, początek jego budowy powie kiedy potrzebny samiec, a przedewszystkiem zaczynając od pierwszych fundamentów zaspokoi wrażą ciekawość hodowcy — miłośnika. Różne i pokrewne gatunki ptaków na wolności wiją gniazdka na swój sposób. Gniazdko kanarzycy nie odbiega od zasadniczych cech gniazd ptactwa dzikiego. Jedną z charakterystycznych właściwości jest grubsza strona gniazda od północy.

Dzikie ptaki wyścielają wnętrze gniazda materjałem miękkim, kanarki tak samo dostarczoną im po skończeniu gniazda watą lub innym miękkim materjałem wyścielają jego wnętrze pięknie dookoła, a czem piękniej, tem lepsza wróżba o zdrowiu matki i jej przyszłego potomstwa, oraz o pewności karmienia młodych.

Omawiana dziedzina daje piękne pole do obserwacji naukowej

Stosunek pokarmu na urobienie rasy.

Posiadamy bardzo mało doświadczenia o tem, czy prawdziwie stosownym pokarmem wpływamy na urobienie rasy. Rasami zwiemy pewne odmiany wytworzone w obrębie danego gatunku *).

*) Cechami wskazującemi przynależność do pewnej rasy, mogą być odpowiednio przekształcone pewne części ciała zarówno też śpiew, które to cechy wyróżniają przedstawicieli rasy od typów właściwego gatunku. Dążeniem wszystkich hodowców powinno być doprowadzenie tych cech — a w danym razie śpiewu do doskonałości!!.

Gdyby pokarm naprawdę zmieniał rasę, wówczas mielibyśmy tyle ras, ile byłoby stosowanych rodzajù pokarmów. Mówią, że specjalny pokarm jajeczny, jak z domieszką pieprzu, przemieni całkowicie lub częściowo kolor opierzenia, jak wyrośnięcie białych piórek w ogonie, przedtem zielonym lub t. p. Mówią, że pokarm jajeczny białe piórka przemienia na żółte jak wosk. Prawdy w tem niema, a jeżeli tak, to pokarm również nie wpływa na zmianę rasy, wpływa natomiast na rozwój konstytucji względnie na uwydatnienie koloru co znaczy, że biały kolor dobrze żywionego kanarka uwydatnia się w piękno biały, a żółty w piękno żółty, jak wosk. Kto nie wierzy niech bada i sprawdza.

Co do zmiany piór zielonych na białe np. w ogonie, są pewne gatunki kananrków, które taką przemianę z natury same odbywają, materjał zaś na to tkwi już w organiźmie.

Forsownym pokarmem można poprawić właściwość danego zwierzęcia przez racjonalne rozwinięcie jego przymiotów dziedzicznych, czyli polepszyć daną rasę, lecz nie zmienić. Rasy kanarrków nie urabiały się, bo jak wiadomo istniał oraz istnieje jeszcze na wyspach Kanaryjskich jeden gatunek kanarków zielony o cielistych czyli jasnoczarnych nóżkach z takim samym tłem dzióbka. Rasy zatem kanarków urabiali ludzie, ule nie sposobem żywienia, lecz przez kombinacyjne krzyżowania względnie umiejętny dobór par.

KONSTYTUCJA.

Konstytucją naukowo nazywamy pewien autonomiczny ustrój organizmu. Konstytucją zowie się i anatomja człowieka. Właściwości samej konstytucji nic i niczem się nie zmieni. Dopiero przymieszka rasy jak kojarzenie małżeństw ludzi kolorowych np. murzynów czy indjan z białymi daje przymieszkę ustroju konstytucji, a to na prawach przyrodzonych dziedziczenia. Krzyżowanie więc w hodowli kanarków odgrywa dużą rolę.

Właściwością konstytucji jest to, że potomek bywa taki, jak i jego rodzice. Ponieważ konstytucja jest dziedziczną, przeto kojarzenie mieszaniny ras lub gatunków tworzy domieszkę konstytucji, bo potomstwo dziedziczy konstytucję, a z nią i właściwości rodziców lub przodków, nie dziedziczy natomiast chorób gminnych w zrozumieniu naukowem, lecz tylko skłonność do nich; przykład: rodzice pochodzą z rodziny o dużym sercu, silnych piarsiach, zdolnościach głosowych, takim samym będzie potomek.

Gdy ojciec ma wadliwe głosy np.: ostre gwizdki z taką też właściwością rodzi się dziecko, gdy tę wadę odziedziczy po ojcu, albo jest inaczej gdy właściwość odziedziczy z matki lub dziadka albo babki.

Dobierając do łączenia coraz lepsze w śpiewie pary i mając na uwadze, że z dobrego będzie dobre oraz opierając się na zasadach selekcyjnych, stopniowo dojdziemy do coraz lepszych rezultatów w hodowli. Jedna rasa kanarków da zawsze jednakowe potomstwo w myśl zasady, jakie drzewo, taki owoc.

Ulepszanie zaś ras odbywa się albo przez dobieranie w łączeniu najlepiej uposażonych przez naturę przeważnie w dźwięki głosowe kanarków, albo przez dobieranie par z najlepszych ras, selekcyjnie dobrych czyli takich, potomstwo których odziedzicza dobre przymioty, albo się wyróżnia. Jak z przytoczonego wynika przymioty dziedziczne są zależne od konstytucji i wraz z konstytucją bywają odziedziczane. Wszelkie więc właściwości śpiewu kanarka bywają odziedziczone po ojcach i są takiemi z jakiego rasy kanarek pochodzi, przeciwnie mieszańce z ras, dziedzicząc konstytucje mieszaną od różnych ras, mogą mieć przymioty i właściwości ojca lub matki, dalszych przodków, albo mieszane a odziedziczany śpiew różny, stosownie do tego jak i od kogo odziedziczony, może też być wyodrębniony, dalsze zaś łączenie kanarków o wymaganych cechach z taką samą rasą wytworzy stopniowo jednakową rasę, chociaż przez szereg dziesiątków lat mogą się zdarzać różne wyskoki.

Dalsze artykuły w następnych zeszytach oświetlą tę kwestję z punktu znawstwa hodowlanego.

Śmiertelność wśród przychówku.

Pytania dlaczego młode kanarki padają, można przyrównać do pytań, dlaczego ten lub ów młodzieniec względnie dziecko umierają przedwcześnie.

Co do śmiertelności wśród ludzi medycyna ma na celu polepszenie zdrowotności i nad tą dziedziną pracują wybitne jednostki społeczeństwa, pracuje rząd, ojcowie miast na sesjach rad miejskich, oraz cywilizacja całego świata.

Nad poprawieniem zdrowotności kanarków nic się nie pracuje, chociaż jest to najważniejszy problem w dziedzinie karczarstwa, wszystkie myśli hodowców specjalistów zwracają się ku udoskonaleniu ras i śpiewu, a jednak zdrowotność jest i winna być zespolona z rasą i śpiewem. czyli zdrowie gra dużą rolę w każdej rasie i śpiewie, ma duży wpływ przy urabianiu ras.

Przyczyny śmiertelności wśród młodych kanarkków są różne:

a) dziedziczne: na tle chorób lub wad konstytucyjnych odziedziczanych po rodzicach, dziadkach, lub pradziadkach; b) urabiane przez wadliwe żywienie lub wadliwą pielęgnację kanarka

Jak człowiek lub dziecko dorastając do pewnego okresu swego życia, umiera bez względu na pomoc lekarską, tak samo dzieje się wśród ptaków i zwierząt czworonożnych. Ludzie z pewnych rodzin umierają na gruźlicę w określonym czasie życia, lub na zapalenie mózgu i inne choroby n. p w 18 roku życia, 25 i t.p.

Tak samo dzieje się i z przychówkiem kanarków. Przeciwko śmiertelności dziedzicznej niema ratunku. Są jednak przyczyny śmiertelności nie zależne od wad, czy ułomności dziedzicznych, powstające od złego żywienia, niefachowości hodowcy i wogóle złej pielęgnacji.

Na ogół najwięcej śmiertelnych wypadków wywołuje złe żywienie młodych kanarków w pierwszym i zły klimat pokojowy w drugim rzędzie. Młode kanarki żywione za długo miękką paszą jak jajkiem, objadają się i po dłuższem czasie z obżarstwa padają To samo sprawia nieraz zły, duszny klimat pokojowy. Przyczyniają się do śmierci młodego kanarka złe nasiona paszy, a także zielenina.

Djeta w postaci rzepaku latowego z domieszką kanaru przyczynia się do rozdelikatnienia organizmu i w przyszłem potomstwie do wad, chorób i śmiertelności.

Brak piasku, wapna i ziemi powoduje wątlenie organizmu.

Wpływa na zdrowotność słońce i ruch czyli wyfruwanie. Sposób żywienia młodych kanarków winien być zastosowany indywidualnie do rasy: czem rasa szlachetniejsza, tem delikatniejsza.

Śmiertelność wśród młodych kanarków wywołuje również podawanie przez nieświadomość łakoci szkodliwych jak mięso, ziemniaki, bułka z mlekiem, zielenina, chleb i cukier.

Bułkę z mlekiem stosuje się w chorobach za poradą fachowca. Przysmaki, jak: figi, owoce, słonina i inne nie są pożądane dla młodych w przeciągu pierwszego roku życia, mogą być jednak podawane wcześniej po zaopinjowaniu fachowca, zbadaniu stanu organizmu i zdrowia. (Patrz racjonalne żywienie śpiewaka).

Brak kąpieli wpływa na urobienie wad i przeszkadza silnej zdrowotności kanarka, którą to zdrowotność daje racjonalne żywienie, ruch, słońce, dobry klimat i kąpiel.

Przestrach, nagła zmiana paszy i wody oraz klimatu są często przyczyną ciężkiej choroby lub śmierci młodych, skłonnych do lęku i wadliwych konstrukcyjnie kanarków.

(Temat niniejszego artykułu rozszerzymy w następnych zeszytach).

* * *

Pytania umieszczone w 1-szym zeszycie w celach praktycznych powtarzamy z jednoczesną odpowiedzią.

Odpowiadamy na 2 nowe, poczem na poprzednie pytania.

P y t a n i e. Czy można krzyżować z kanarkami skowronki i słowiki? — Jak te ptaki utrzymać w niewoli?

O d p o w i e d ź. Ani skowronki, ani słowiki nie nadają się do takich krzyżowań z braku jakiejkolwiek pokrewności w ustroju organizmu. — Nie zaleca się również więzić ich o ile nie chodzi o cele naukowe. Skowronek utrzymuje się i śpiewa najlepiej w klatce wielkości stołu i wysokiej 2—3 metry Na dnie klatki umieszcza się dookoła skrzynię z piaskiem, drugą z trawnikiem, pożywienie i wodę, a w środku dna kopiec z głazików okrągły, spadzisty i spiczasty z głazikiem w czubku; wierzch klatki nakrywa się białem, pomalowanem na kolor obłoków płótnem w rodzaju parasola.

Klatka dla słowika ogrodowego najlepsza w połowie przysłonięta z pomalowaniem tej części na zielono, reszty na biało z wierzchem obitem białem płótnem, z drzewkiem doniczkowem w środku.

Pytanie. Posiadam kanarka nabytego, nie wiem czem był żywiony, ma niebiesko czarne prążki na brzuszku, czarnawy grzbiet, piórka na łebku najeżone. Jak go żywić, pielęgnować i leczyć?

Odpowiedź Ptaszek ten, jak opis w pytaniu wskazuje, jest naziębiony oraz zakatarzony, nadto miał albo ma nieodpowiednie dla swego organizmu pożywienie, potrzebuje zatem ciepłej i równej temperatury oraz wyborowej jakości w ziarnie paszy. Przyczyną takiego stanu zdrowia (z braku racjonalnego pokarmu organizm łatwiejszy do przeziębień) może być pasza „Kanari", obfitująca w szkodliwe zdrowiu proso czerwone, zły rzepak i t.p.

Przy zmianie paszy na lepszą należy zastosować stopniowanie, raptowna bowiem zmiana źle oddziaływa na organizmy słabe; ostrożność zachować w przyzwyczajaniu do ziarn konopi, które o ile są wyborowe powodują początkowo przejedzenia, a złe — różne szkodliwości.

Pytanie. Mój kanarek mało śpiewa, czasem się skurcza, brzuszek miękki, nie podciągnięty. Wybredny w jedzeniu, ziarna rozrzuca. Proszę o radę.

Odpowiedź. Jeżeli kanarek ten był w młodości zdrowy względnie urodzony zdrowo, można go wykurować przeważnie wyfruwaniem, słońcem, owocami lub przysmakami chętnie spożywanemi. Trzeba być ostrożnym z dawkami konopi, dawać natomiast nasiona polne (babki i inne) oraz łąkowe, a przedewszystkiem len, mak biały, sałatę czerwoną (podługowate, drobne, czerwone ziarnka. Nasiona zjadane niechętnie zupełnie odstawić. Z chwilą powrotu do zdrowia zacznie on coraz więcej jadać wszystkie (dawniej nie lubione) ziarna. Wtedy paszy nie należy wydzielać. Kuracja oraz rekonwalescencja trwają szereg miesięcy.

Pytanie. Mój kanarek młody, mego chowu przestał mi nagle śpiewać, jest jednak bystry, skacze wesoło. Paszę mu daje taką samą, jak dawniej. Jaki powód tego i co robić?

Odpowiedź: Cała wina spoczywa w złej pasie. Albo kupiono inną choć taką samą paszę, albo ta sama pasza uległa zepsuciu w domu lub w sklepie. Rzepak psuje się w zamknięciu z braku przewiewu, inne ziarna od sąsiedztwa nafty, śledzi i t.p. oraz z nagłej zmiany temperatury, także z zaduchu. Wreszcie przyniesione z zimnego sklepu ziarna nie rozpakowane w ciepłym pokoju ulegną zepsuciu nawet za 1 noc. Ziarna paszy psują się również w miejscu wilgotnem.

Powrót do dobrej paszy odrazu przywróci chętność śpiewu kanarkowi, zwłaszcza, iż jest on zdrowy, bo bystry i ruchliwy.

Pytanie: Mam bardzo dobrego i melodyjnie śpiewającego młodzika, którego mi szkoda łączyć. Ptaszek ten pomimo, że był zda-

la od samic i par lęgowych bo w następnym pokoju, nagle chwycił ostre flety (gwizdki). Czy może je zgubić i jak?

Odpowiedź: Przyczynami chwycenia ostrych fletów przez melodyjnego śpiewaka było przedewszystkiem sąsiedztwo w nastąpnym pokoju samiczek, wabiących do życia lęgowego, które on widział albo słyszał, dalej za pożywny pokarm jajeczny lub konopie przed lęgami Rasa dobrze uszlachetniona, do której nie wprowadzono gwizdka z żadnych pokoleń wady tej nie nabywa.

Jedyna rada na to — łączenie, ciemnica paromiesięczna po pierzeniu i djeta przed następnymi lęgami. Za zupełne wykorzenienie gwizdka nie ręczy się.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Wiadomości wstępne o łączeniu.

Myli się każdy hodowca, twierdzący, że dobrymi są lęgi zimowe oraz, że jedynie djeta przewleka porę lęgów. Kwestja ta jest bardzo skomplikowana i przez każdego z hodowców inaczej albo nie rozumiana.

Pora lęgów może być dwojaka: sztuczna, oraz naturalna. Sztuczną wywołują hodowcy przez nagłe ciepło, dobre odżywianie samiczek oraz sposób przyzwyczajenia — tę drugą naturę. Samiczki młódki, pochodzące od par wcześnie lęgowych dążą do lęgów wczesnych — zimowych. Do tego też usposabia je życie monotonne: długie przebywanie w jednym miejscu (w jednakowych warunkach bytowania), długie żywienie jedną, pożywną paszą (konopie) oraz sąsiedztwo samców widzianych lub słyszanych.

Na wczesność lęgów wpływają też właściwosci dziedziczne: odziedziczony popęd do składania jajeczek, mający związek z płodnością naturalną i urobioną, wreszcie odgrywa tu dużą rolę siła organizmu i zdrowie; zupełnie zdrowa samiczka nie jest podatną do lęgów zimowych, słabe, utrzymywane nawet na djecie prą do łączenia się zimą.

A zatem lęgi zimowe są sztucznie urobione—nie naturalne.

Potomstwo kanarków zimowe bywa latoroślą sztuczną, delikatniejsze z pokolenia w pokolenie i tem się tłumaczy brak zdrowotności wśród przychówku — dzisiejszy niski poziom hodowli.

(Drugą część niniejszego artykułu przedstawiającą oddzielną całość i więcej naukową podamy w innych zeszytach).

Krzyżowanie par w kolorach.

Zwolennnicy dawnej metody dobierają do łączenia pary jednokolorowe jakkolwiek z punktu widzenia naukowego nie winno to być zalecanem.

Z nieracjonalnością takiego postępowania walczy instynktowo sama natura kanarzyc: przyjmują one chętniej samczyki innego od siebie koloru i lepiej z nimi wychowują młode, są z nich zadowolone.

Samiczce należy dawać co rok tego samego lub jednakowego koloru samczyka. Wybredność samiczek w przyjmowaniu samców jest różna. Są też samiczki niewolniczo nie wybredne.

Dobre rezultaty co do pięknego upierzenia przychówku daje łączenie kolorów pięknie krasych z żółtem. Dobrze byłoby łączyć równo ale nie jednakowo upierzone w kolorach pary. Najlepiej zawsze dawać samiczce samczyka, którego ona chętnie przyjmie, albo sama obierze.

(Inny na ten temat artykuł nastąpi).

Kiedy łączyć.

Najlepszy czas łączenia, gdy samiczka uściele a nie dokończy gniazdka. Niektóre zdrowe samiczki ścielą dopiero za 6—12 dni po złączeniu — w czasie właściwym, jajeczek bez samca nie zniosą, a wówczas zachorują, lub uścielą gniazdko w przeddzień zniesienia jajka, gdy samca nie otrzymają.

Nie każde noszenie w dziobku materjału na gniazdko, oznacza prędkie położenie jajeczek.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Oznaki zdatności pary do lęgu.

Jeżeli kanarki po złączeniu (po wpuszczeniu samca do samiczki) wydłużą się i bystro skaczą, jest to nieomylną oznaką zdatności do lęgu.

Żywienie przed i po złączeniu.

Ponieważ ze względu na porę artykuł ten jest pożądany, a nie możemy go rozszerzyć naukowo z racji, że nie wszystko naraz poprzestaniemy na krótkiej wzmiance.

Zdatnym do lęgów i zdrowym kanarkom, a zwłaszcza samiczkom mniej lub wcale nie szkodzi pokarm obfity - pożywny, przeto w tym czasie można ich dobrze odżywiać, a chudziej (ale nie zawsze) pod czas wysiadywania, pożywnie znowu po wylężeniu młodych.

Samo jajko jest ciężko-strawne; dawać go z sucharkiem tartem lub biszkoptem i z domieszką co pewien czas zieleniny, mieszając to wszystko na miazgę.

Niniejsza wzmianka nie jest całkowitą, daje raczej wstęp, oraz nie oznacza naszego poglądu na tę sprawę (swój pogląd wypowiemy).

Tę kwestję omówimy naukowo po artykułach o zimowaniu samiczek czyli postaramy się zestawić materjał kolejnie i tak, by o ile możności każdy zeszyt przedstawiał jedną całość omawianych dziedzin.

Przepisy na biszkopt.

I.

10 jaj, mąki, ile jajka przyjmą, 1 proszek Dr. Oetckera, około $^1/_4$ kilo cukru i $^1/_8$ kg. masła. Proszek z mąką zmieszać, żółtka i białka utrzeć osobno z cukrem, poczem wszystko wyrobić razem, aż do baniek, wstawić do pieca o wolnym ogniu na $^3/_4$ godziny (najmniej $^1/_2$ godziny).

II.

Tak, jak wyżej, dodać więcej masła, (cukru $^1/_4$) oraz 3—4 deka fosforanu-wapnia.

III.

Jak przepis II, lecz $^1/_3$ lub $^1/_4$ mąki owsianej ($^2/_3$ lub $^3/_4$ pszennej).

c. d. n.

KRONIKA.

Z wystawy kanarków.

W dniach od 15 do 22 grudnia 1929 r. włącznie odbyła się wystawa kanarków i ptactwa ozdobnego, urządzona staraniem Tow. Hod. Kanarków Sosnowca i okolic w Sosnowcu, przy ul. Marjackiej Nr. 1. Wystawa była bogatszą w stosunku do zeszłorocznej i liczniej zwiedzana Wystawiono 15 kolekcyj kanarków oraz ptactwo ozdobne i zwierzęta pokojowe.

Poczytność naszego pisma.

Rozprzedano w Sosnowcu 157, przez pocztę 251 oraz agenci zabrali na cały kraj 5.500 egzemplarzy. Największy zbyt pojedyńczo. Prenumeratorów stałych (rocznych) dotąd mamy: w Sosnowcu 218; na Ksawerze pod Będzinem 18; z różnych okolic 100; razem 136.

Listy do Redakcji.

Wyczytałem w pierwszym zeszycie Pańskiego pisma, że dobry rzepak ma być czerwonawy. Czy wynika z tąd, że niebieski jest złym?

Józef Jakóbowski, Sosnowiec.

Odpowiedź: Kolor rzepaku nie stwierdza jego dobroci, lecz smak. Rzepak niebieski jest również dobrym, a nie wzmiankowano o nim dlatego, że jest rzadszym okazem.

* * *

Pożądanem byłoby, aby pismo Pańskie wychodziło co dwa tygodnie ewentualnie co miesiąc, a wówczas zyskałoby na zwiększeniu liczby prenumeratorów. *W. Magiera, Sosnowiec.*

Odpowiedź: Czytelnictwo pism fachowych stoi jeszcze na niskim poziomie. przeto 2-tygodnik lub miesięcznik początkowo byłby skazany na zupełną zagładę. Dzięki zaś temu, że pismo nasze jest dwumiesięczne dotąd deficytu nie mamy

Następny zeszyt N. Z. K. nr. 3 wyjdzie po wakacjach w sierpniu, nr. 4 w październiku, a nr. 5 w grudniu r.b.

Dział reklamowy.